Naturvernforbundet

Uttalelse vedtatt på Naturvernforbundets landsmøte 8.11.2026

Øk bruken av bergvarme i Norge

Norge står foran en omfattende omstilling fra fossil energi til elektrisitet og andre utslippsfrie energibærere. Energiforbruket inkludert sokkelen er rundt 300 TWh, hvorav omtrent halvparten dekkes av fossile kilder. Det trengs betydelige mengder strøm for å erstatte dette fossile forbruket og redusere nasjonale klimagassutslipp. Statnett anslår at omfattende elektrifisering av eksisterende aktivitet kan øke strømbehovet med 40–60 TWh fram mot 2050. Vi må derfor være gjerrige i bruken av den verdifulle elektriske kraften vår.

Frigjør elektrisk kraft fra oppvarming av bygg til avkarbonisering av transport og industri. Bygningsmassen har et strømforbruk på 64 TWh/år, og 80 prosent av dette går til oppvarming. Direkte elektrisk oppvarming gir omtrent én kilowattime varme per kilowattime strøm og er i mange tilfeller dårlig bruk av høyverdig elektrisk kraft. En varmepumpe kan derimot levere flere ganger så mye varme fra den samme mengden elektrisitet, og aller mest når den får jobbe mot stabile temperaturer i hav og fjell.

Bergvarme har derfor et stort potensial i Norge. Energibrønner krever lite areal på overflaten, gir en stabil varmekilde gjennom vinteren og kan redusere både årlig strømforbruk og effekttoppene på de kaldeste dagene. Dette vil bidra til å redusere behovet både for ny kraftproduksjon og for nettutbygging. Sverige og Finland har kommet mye lenger på dette området og henter ut et betydelig antall terrawattimer varmeenergi per år.

Bergvarme er særlig attraktivt i større bygg, boligblokker og andre bygg som allerede har vannbåren varme, eller der et slikt system uansett skal etableres. I eksisterende småhus uten vannbåren varme må bergvarme vurderes opp mot enklere tiltak som luft-til-luft-varmepumper, etterisolering og styring. Målet er størst mulig reduksjon i energi- og effektbehov med minst mulig ressursbruk og miljøbelastning gjennom hele levetiden.

Også større brønnparker og sesonglagring av varme kan spille en viktig rolle. GeoTermos og andre borehullslagre er særlig interessante i bygg og områder hvor varme kan lagres om sommeren og brukes om vinteren, for eksempel der det finnes kjølebehov eller tilgang på overskuddsvarme. Slike løsninger bør dimensjoneres ut fra lokal termisk balanse og vurderes ut fra både energigevinst, økonomi og livsløpsbelastning.

Overskuddsvarme fra industri, datasentre og avfallsforbrenning må utnyttes når avstand, temperatur og lokal etterspørsel gjør dette hensiktsmessig. Det samme gjelder sjø- og fjordvarme og andre varmepumpeløsninger. Hovedmålet er å redusere bruken av høyverdig elektrisitet til lavtemperaturvarme, og bruk av bergvarme er et viktig virkemiddel.

Naturvernforbundet vil arbeide for at:

- barrierer mot kostnadseffektive bergvarme- og varmepumpeløsninger blir kartlagt og redusert
- støtteordninger prioriterer tiltak som gir stor reduksjon i både energibruk og effekttopper
- nye større bygg tilrettelegges for energifleksible og vannbårne varmesystemer
- bergvarme, overskuddsvarme og termisk energilagring vurderes tidlig i planleggingen av større utbygginger
- klima- og naturbelastningen vurderes i et livsløpsperspektiv, slik at tiltakene med størst samlet nytte prioriteres

Frigjort elektrisk kraft er også kraftproduksjon vi slipper å bygge. Bedre utnyttelse av varme fra omgivelsene og eksisterende energikilder kan derfor være et viktig naturverntiltak samtidig som det gjør energi- og klimaomstillingen lettere å gjennomføre.